

Dějiny starověkého Řecka I - seminář

9. HODINA

THÚKÝDIDÉS; ŘECKÉ VOJENSTVÍ

Thúkýdidés

Řec. Θουκυδίδης

Cca 460–400 pnl (397→)

Athény (Halimos), Attika; Z bohaté, vlivné rodiny - zlaté doly v sev. Řecku (Th. 4.105.1)

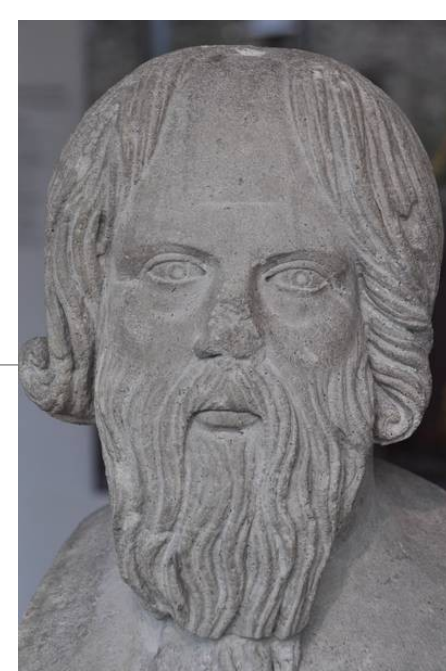
Historik, generál (*stratégos*) – tažení na Thasos (424 pnl), neubráníl Amfipoli → vyhnanství

Athénský mor – sám se nakazil

Cestování po Řecku za války – sběr informací, pramenů, pohled z obou stran

Očitá svědectví popisovaných událostí x Hérodotovy historické exkurzy, vyprávění o dávnější minulosti, vzdálenějších částí světa

Omezení tématu – pouze stanovený úsek dějin, dané události, cíle

Dějiny peloponnéské války

8 knih

Od začátku války do roku 411 pnl (zbytek války → Xenofón – *Hellénika*), první dvě fáze války + začátek závěrečné

Náročnější text než Hérodotos (hutný text)

Podnět k psaní – válka bude největší, jakou svět poznal, aby měli lidé přesnou představu o událostech v minulosti, podobný vývoj může nastat i v budoucnu

Vědecká historiografie

Snaha o objektivitu, není na ničí straně, metodologie

Obavy Sparty z růstu moci Athén → důvody války

Negativní dopady války na společnost

Dialogy, řeči

Thúkýdidés (pdf 134, 297, 298, 299, 329)

Osobně

I životopis (od Marcellina)

2.48, 4.104–106, 108, 5.26

Později – příběhy o setkání s Hérododem, zabit po návratu do Athén

Historická metoda, cíle

Prameny – očití svědkové (on sám, někdo jiný), nejmenuje, málokdy alternativní výklady

Bez jakékoli role božstev – lidská snažení, činy, akce

Minimum exkurzů, etnografie, geografie

Chronologický postup, rok po roce, jaro/léto-zima

Vložené řeči, dialogy

Neutralita (zažil pohled z obou stran), nepřipojuje osobní názory, občas negativnější postavy (Kleón)

(pdf 27, 36, 37, 38, 39, 43, 44, 50,
55, 57, 61, 67, 72, 73, 90, 99, 107,
110, 112)

Příčina války – rozmach Athén, obavy Sparty, (1.89–118), obhajoby Athéňanů (1.73–78)

Metodologie, cíle – 1.1; 1.20–23

Archaiologia (1.1–19)

Bezprostřední příčiny války (1.24–66) – Epidamnos, Korkyra, Poteidaia, (Megara)

Sněm Peloponnéského spolku (1.67–88) – návrhy Korinthu, Athén, Archidáma

Pentékontaetia (1.89–118)

Další řeč Korinťanů (1.119–125)

Začátek války (2.1–9)

Efekt války na společnost (pdf 117, 119, 120, 133–137, 214, 219–223, 292, 368, 459–460, 486–496)

Athénský mor (2.47–54)

Počátky tažení (2.17, 21–22)

Kórkyra (3.82–84)

Plataje (3.68)

Délion (4.90–100)

Mélos (5.116)

Mykaléssos (7.29)

Konec tažení na Sicílii (7.72–87)

Literatura

Thúkydídés. 1977. *Dějiny peloponnéské války*, Praha: Odeon.

Tsakmakis, A., & Rengakos, A. (Eds.). 2006. *Brill's Companion to Thucydides*. Leiden: Brill.

Strassler, R. 1998. *The Landmark Thucydides: A Comprehensive Guide to the Peloponnesian War*. New York: Free Press.

Cohen, D. 2006. War, Moderation, and Revenge in Thucydides. *Journal of Military Ethics*, 5(4), pp. 270-289.

Cunha, B. A. 2004. The cause of the plague of Athens: plague, typhoid, typhus, smallpox, or measles?. *Infectious disease clinics of North America*, 18(1), pp 29–43.

Řecké vojenství

Mykénská doba – válečné vozy, souboje hrdinů (Homér)

Archaická doba – občané jsou vojáky (pouze ve Spartě profesionální armáda)

Povinný vojenský výcvik (*efébie* v Athénách, *agóge* ve Spartě)

Přechod k falanze, hoplité

Pěchota – hlavní část vojska

Pomocné oddíly – lehkooděnci, lučištníci, jízda

Hoplíta

Řec. *hoplítés* (ὀπλίτης), z *hoplon* (ὄπλον) – štít

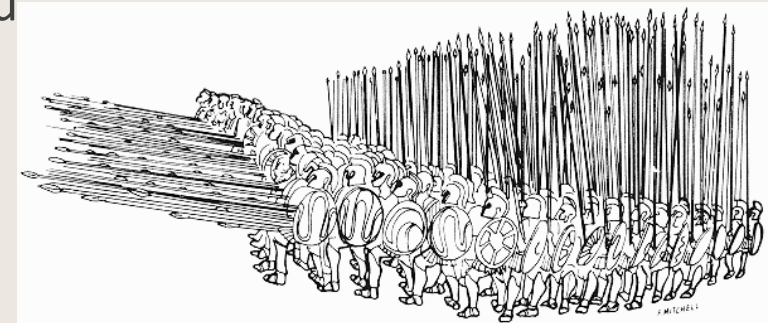
Vybavení si každý obstarává sám

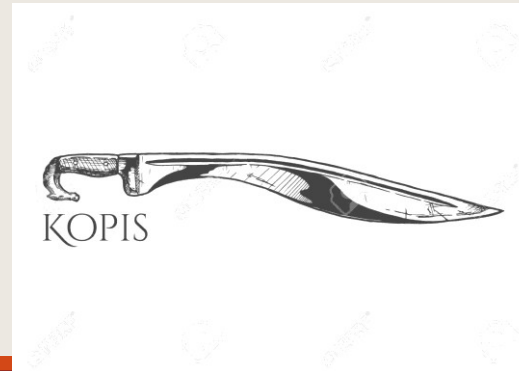
Štít (*hoplon*, *aspis* (ἀσπίς) – kulatý, až 1 m v průměru, 6–8 kg, dřevo (bronzový okraj)
v levé ruce

Kopí (*dory*, δόρυ) – 2–3 m, v pravé ruce, Makedonie - *sarissa* – 4–6 m, oběma rukama

Meč (*xifos*, ξίφος) – dvousečný, zavěšený po levém boku, cca půl metru

Lněný pancíř (příp. kovový), helma (korintská, chalkidská), náholenice

Falanx (φάλαγξ)

Obdélníková bitevní formace

Od 8. stol. pnl

Štít chránil i bojovníka vlevo, pozice nejvíce napravo – nejbezpečnější

Většinou 8 řad

Nutnost zachovat formaci

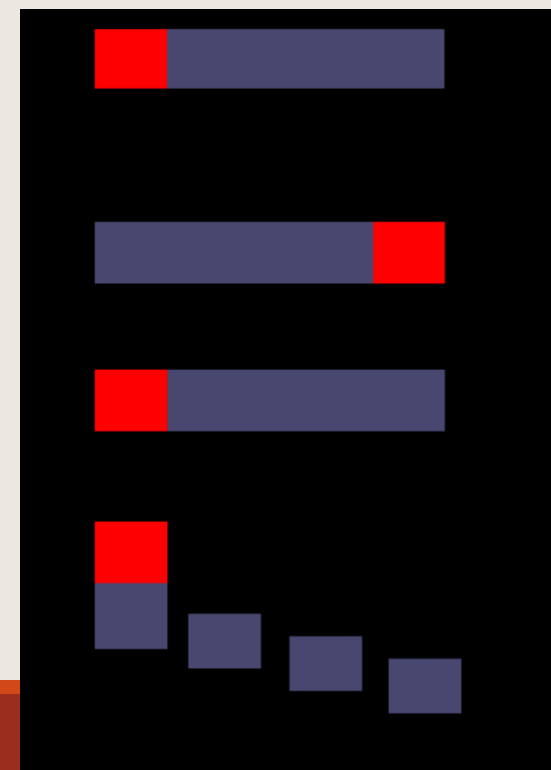
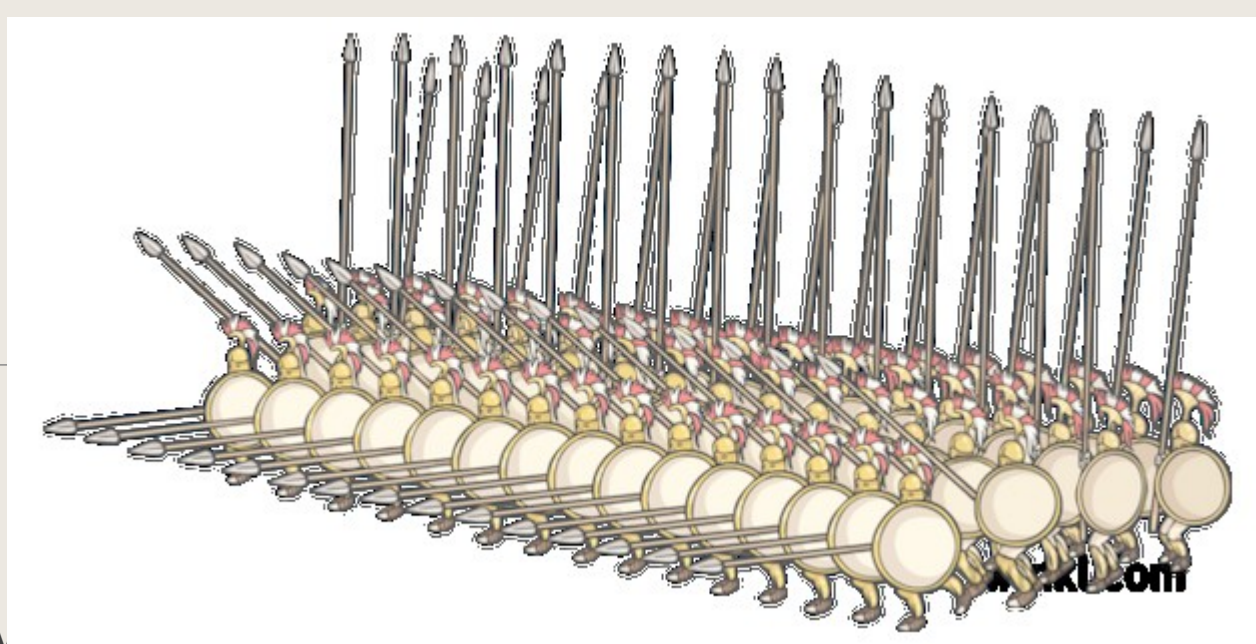
Individuální snaha, vybíhání – nepřípustné, *hybris*

Přetlačování štítů (*othismos*)

Rozpad formace – prohra, většinou nízké ztráty

Epeinóndás – kosý šik, posílení levého křídla, bitva u Leukter

Makedonská falanga – 16 řad

Pomocné oddíly (*psiloi*)

Chudší vrstvy obyvatel

Bez zbroje, štítu/malý štít, meč/dýka

Vrhači oštěpů (*akontistai*)

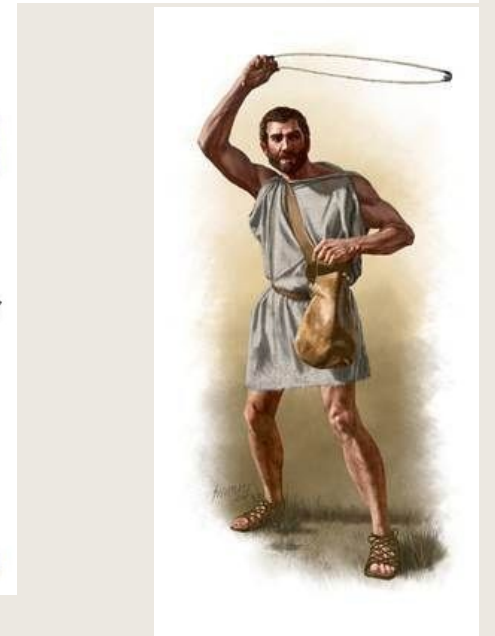
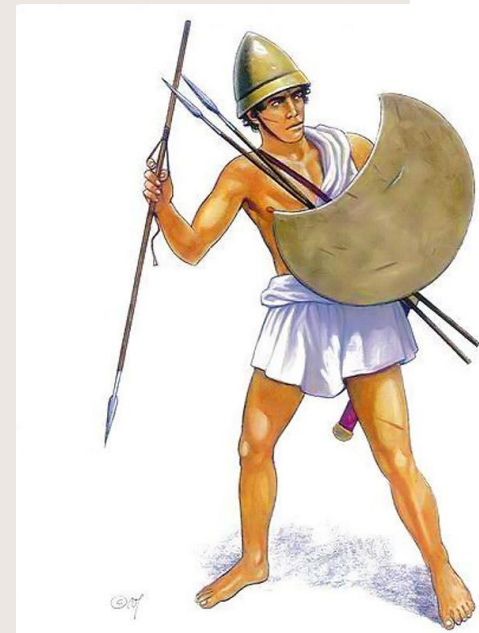
Práčata (*sfendonetai*) – Rhodos

Lučištníci (*toxotai*) – z Kréty

Peltasté (*πελταστής*) – podle *pelté*, štítu, z Thrákie

Thórakitai – s pancířem, lehká pěchota

Mají chránit falangu

Makedonské změny

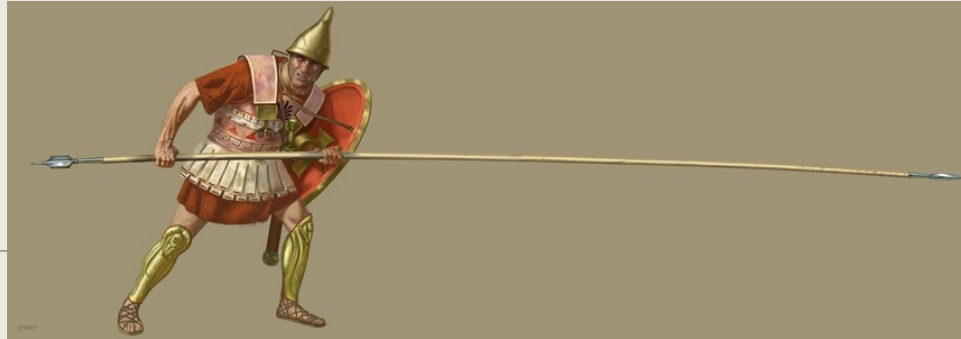
Profesionalizace

Falanga – více řad, *sarissa*, lehčí zbroj, štít zavěšený kolem krku, *falangitai*

Větší využití lehké pěchoty a jízdy

Hypastisté (*ὑπασπιστής*) – výzbroj jako hoplíta klas. doby (*dory*, větší štít), na křídlech falangy

Diadochové – sloni, jízdní lučištníci, *thyreoforoi*, vylepšení obléhacích strojů

Jízda

Pouze pro nejbohatší

Původně malé využití v bojích, křídla

Hippeis (ἵππεῖς)

Thessalie

Thrákové (οἰστῆρες)

Hetairoi (ἑταῖροι) – družina, elitní složka mak. armády, rozhodující síla

Kopí (*xyston*), boiótské helmy, meč, linothórax

Literatura

Van Wees, H. 2005. *Greek warfare : myths and realities*. London: Duckworth.

Blome, D. 2020. *Greek Warfare beyond the Polis: Defense, Strategy, and the Making of Ancient Federal States*. London: Cornell University Press.

Lazenby, J. F. 2004. *The Peloponnesian War: A Military Study*. London : Routledge.

Hanson, V. D. 2002. *The Wars of the Ancient Greeks*. London: Cassell.

Everson, T. 2004. *Warfare In Ancient Greece: Arms And Armour From The Heroes Of Homer To Alexander The Great*. Stroud: History Press.

Wrightson, G. 2019. *Combined arms warfare in ancient Greece: from Homer to Alexander the Great and his successors. Routledge monographs in classical studies*. London: Routledge.

Kagan, D., & Viggiano, G. (Eds.). 2013. *Men of Bronze: Hoplite Warfare in Ancient Greece*. Oxford: Princeton University Press.

Heckel, W. 2021. *A Companion to Greek Warfare*. Wiley-Blackwell.